

Світлана Клименко

студентка 2 курсу ОС «Магістр» спеціальності

«Фінанси, банківська справа та страхування»

Науковий керівник: **Долженко І. І.**,

к.е.н., доцент кафедри фінансів,

Національний університет біоресурсів і природокористування України,

м. Київ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТ ПОДАТКОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНІВ

В сучасний, кризовий період розвитку української державності, питання бюджетної децентралізації виходять на перший план, оскільки саме вона є однією з базових умов незалежної та ефективної діяльності органів місцевої влади: децентралізація процесів ухвалення рішень збільшує можливості участі місцевої влади у розвитку підконтрольної їй території; сприяє ефективному забезпеченню суспільними послугами шляхом ретельнішого узгодження видатків органів влади з місцевими потребами та пріоритетами [1].

Для ефективної реалізації завдань регіонального розвитку велике значення має економічне поняття «податкоспроможність регіону». Під податкоспроможністю розуміється здатність територіально-адміністративної одиниці (області) акумулювати податкові доходи до бюджетів усіх рівнів при наявності в них певних можливостей (умов і ресурсів), масштабів економічної діяльності та рівня суспільної ефективності функціонування господарства [2].

Поняття податкоспроможності, в зарубіжній практиці застосовується лише для характеристики податкового потенціалу адміністративно-територіальної одиниці від власних доходів. Аналіз показника дозволяє отримати адекватні порівняльні оцінки при дослідженні окремих територій, різних як за кількісними, так і за якісними характеристиками.

Аналізом поняття «податкоспроможність» в Україні займалася невелика кількість науковців-економістів, серед яких В.І. Кравченко, О.В. Сидорець,

Л.Л. Тарангул, Н.О. Бикадорова та ін. Проте, в сучасних умовах розвитку вивчення та аналіз податкової спроможності громад, територій та регіонів є особливо актуальними для дослідження та потребує додаткової уваги науковців.

Так, В.І.Кравченко визначає податкоспроможності територіальної громади як «...обсяг доходів, який потенційно може бути об'єктом оподаткування комунальними податками на душу населення в межах конкретного територіального колективу» [3].

О. В. Сидорець дає таке визначення податкоспроможності територіальної громади: це обсяг доходів, який потенційно може бути об'єктом оподаткування власними (закріпленими) податками або їхніми частками на душу населення в межах громади міста, селища, села (об'єднання сіл) [4].

Н. О. Бикадорова розкриває визначення податкоспроможності території як показник, який характеризує абсолютний обсяг ВВП, що виробляється в її межах на душу населення і який може бути об'єктом комунального оподаткування [5].

Л. Л. Тарангул розділяє названу категорію за двома факторами: часовим інтервалом та рівнем можливостей регіону сплати податків та зборів [6]. Схематичний розподіл представлений у рис. 1.

Реальна податкоспроможність акумулює в собі фактичні можливості податкових вилучень з платників податків, які знаходяться на території певного регіону для мобілізації цих коштів у дохідній частині бюджетів різних рівнів за певного податкового і бюджетного законодавства.

Під «потенційною податкоспроможністю» слід розуміти можливості регіону щодо виділення у бюджет країни грошових надходжень при раціональному використанні ресурсів.

Варто зазначити, що податкоспроможність відображає якісну характеристику участі регіону в процесі бюджетного акумулювання грошових коштів, а податковий потенціал та податкова база є її кількісним виразом.

Рис. 1 Складові податкоспроможність регіону

Основою формування податкоспроможності регіону є податкова база, яка є сукупністю податкових баз платників податків і зборів, зареєстрованих на даній території. Потенційна база оподаткування формується за рахунок: поточних нарахувань податків і зборів; фактичної сплати поточних платежів, які не нараховуються; повернення переплат із бюджету; суми коштів, на яку скорочено податкову заборгованість податків і зборів до бюджету, що утворилися за рахунок несвоєчасної сплати платежів. Розширена база оподаткування передбачає збільшення податкових надходжень за рахунок детінізації економіки, скорочення податкових пільг, податкової заборгованості тощо.

Отже, вивчаючи теоретичний зміст поняття «податкоспроможності регіонів», можна стверджувати, що попри наявний доробок, існує потреба у подальшому розширенні меж розгляду цієї категорії, конкретизації та розкритті її змісту, виявленні факторів, що впливають на податкоспроможність регіонів, адже від цього залежить здатність територіальної громади акумулювати податкові надходження до бюджетів.

Список використаних джерел

1. Долженко І.І. [Розвиток бюджетної децентралізації місцевого самоврядування в Україні](#) / І.І. Долженко // Науковий огляд. – 2014. – № 5 – [Том 6.](#) – 18–27.
2. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/laws/show/2456-17>
3. Кравченко В.І. Місцеві фінанси України: Навч. посіб. – К.: Знання, КОО, 1999. – 487 с.
4. Сидорець О. В. Деякі аспекти фінансового вирівнювання соціально-економічного розвитку регіонів // Фінанси України. – 2001. – № 9. – С. 105–110.
5. Бикадорова Н. О. Податкові доходи у фінансовій децентралізації місцевого самоврядування / Н. О. Бикадорова // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. – 2010. – Вип. 7(1). – С. 74–83.
6. Податковий потенціал регіонів України: теорія, методологія, оцінка, практика: монографія / Л.Л. Тарангул, І.О. Горленко, Д.О. Тарангул, Т.О. Скоромцова, та інші. – І півень: Національний університет ДПС України, 2008. – 212 с.